

Hållbarhetspolicy för Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Policy
Beslutande instans: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: ÅÅÅ-MM-DD
Diarienummer: XX

Gäller för: Kommunkoncernen
Giltighetstid: 2040-12-31
Revideras senast: Vid behov
Dokumentansvarig: Utvecklingsledare

Innehåll

1.	Inledning	4
2.	Hållbart Alingsås 2040	5
2.1	Vackra miljöer	6
2.2	Livskvalitet	7
2.3	Experimentlust	8
2.4	Omställning	8
2.5	Tillsammans	11
3.	Hållbarhetspolicyns funktion och tillämpning.....	12
4.	Framdrift och uppföljning	13

1. Inledning

En hållbar utveckling innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina. Alingsås kommun verkar för en långsiktigt hållbar utveckling där social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet integreras i all kommunal verksamhet.

Denna policy utgör ett övergripande styrdokument för kommunens arbete mot Vision 2040:

"Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla."

För att visionen ska kunna realiseras fodras att Alingsås kommun uppvisar hållbarhetsresultat som, enligt nationella verktyg för uppföljning och analys, överträffar genomsnittet för liknande kommuner.

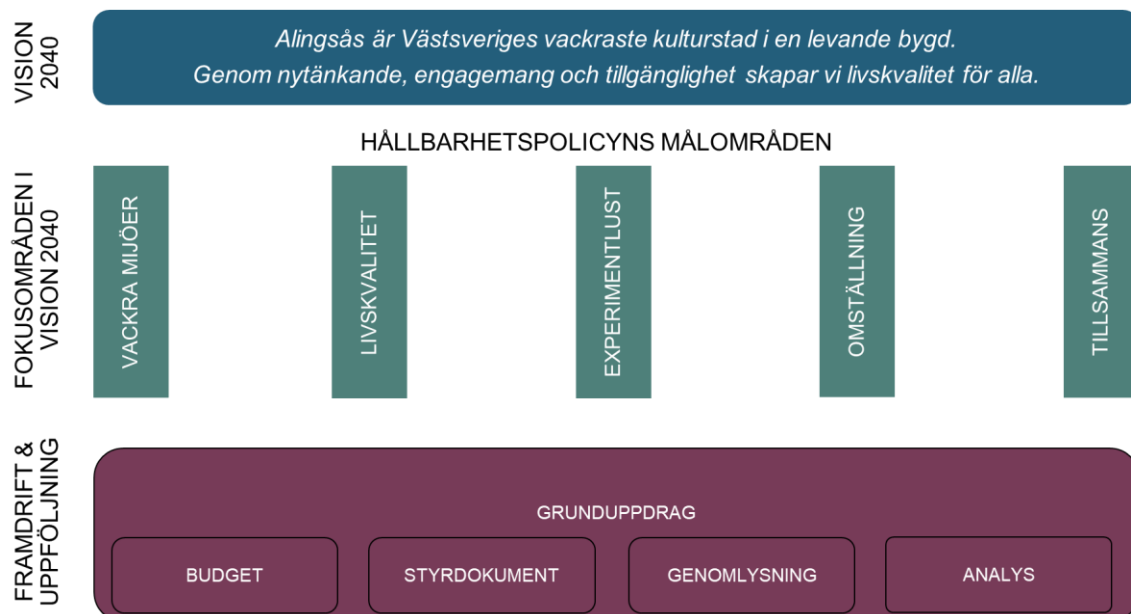
Alingsås kommun ska bedriva sitt hållbarhetsarbete i enlighet med de övergripande ambitioner som har fastställts på regional, nationell samt global nivå. Kommunens insatser ska därmed säkerställa att lokala åtgärder understödjer och förstärker dessa målsättningar. Alingsås kommun avser vidare att följa och implementera Agenda 2030 som en gemensam referensram för hållbar utveckling till 2030. I detta ingår att aktivt bevaka och förbereda sig för den globala överenskommelse som kommer att ersätta Agenda 2030, samt att framgent bidra till dess genomförande.

Ett hållbart Alingsås skapas tillsammans av kommunen, invånare och lokala aktörer. Alingsås kommun ansvarar för att utveckla sina egna verksamheter i linje med Hållbarhetspolicyn. Policyns inriktningar ska vägleda planering, framdrift och uppföljning i hela kommunkoncernen. Alla nämnder, bolag och verksamheter ansvarar för att integrera hållbarhet i sitt grunduppdrag. Policyn pekar ut prioriterade områden men anger inte specifika åtgärder; det är nämnder och styrelser som avgör hur arbetet omsätts i praktiken. Hållbarhetsperspektivet ska därmed vara en naturlig del av budgetarbete, planering, genomförande och uppföljning.

2. Hållbart Alingsås 2040

Alingsås vision 2040 är vår gemensamma ledstjärna för hur vi vill att framtidens Alingsås ska utvecklas. Visionen beskriver en framtidsbild som både inspirerar och utmanar. Den ligger till grund för vår styrning och vägleder oss i planeringen av framtiden. Till visionen hör fem fokusområden som tillsammans visar vägen mot hur visionen ska förverkligas.

Alingsås hållbarhetspolicy är ett verktyg för att uppnå Vision 2040. Policyn utgår från att vi i arbetet med att förverkliga visionen ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers behov samt social, ekonomisk eller ekologisk hållbarhet.

Hållbarhetspolicyns målområden

För att låta visionen få kraft i hela samhället har fem fokusområden definierats som tydliggör de särskilda inriktningar som fokus bör ligga på. Hållbarhetspolicyn tar sin utgångspunkt ur dessa som målområden; Vackra miljöer, Livskvalitet, Experimentlust, Omställning och Tillsammans.

För att visionen ska kunna realiseras fördras att Alingsås kommun uppvisar hållbarhetsresultat som, enligt nationella verktyg för uppföljning och analys, överträffar genomsnittet för liknande kommuner.

2.1 Vackra miljöer

Enligt Vision 2040 ska Alingsås vara *Västsveriges vackraste kulturstad med en levande bygd*. Kommunen behöver därför aktivt värna, utveckla och tillgängliggöra både natur- och kulturmiljöer. Arbetet bidrar till en hållbar och attraktiv livsmiljö där människor trivs, naturen mår bra och kulturarvet tas till vara.

Samhällsplanering

Kommunens samhällsplanering har en central funktion i att skapa långsiktigt hållbara, trygga och tillgängliga miljöer. Under planeringen säkerställs att byggande och förvaltning sker med hänsyn till ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Kommunen erbjuder bostäder för alla skeden i livet och det finns goda möjligheter till friluftsliv, rekreation och rörelse. Kultur- och naturområden görs tillgängliga för alla invånare och utformas så att de bidrar till gemenskap, hälsa och livskvalitet.

Ekosystem och biologisk mångfald

Kommunen verkar för att stärka ekosystemens funktioner och återställa den biologiska mångfalden genom att skydda, bevara och utveckla naturområden med höga naturvärden, så att naturens egen balans och motståndskraft upprätthålls. Skyddet av befintliga och potentiella vattentäkter prioriteras för att säkra framtida dricksvattenförsörjning. Utsläpp av skadliga ämnen till vatten minskar och övergödning i mark och sjöar motverkas. Kommunen arbetar för att uppnå god ekologisk och kemisk status i vattenmiljöer och användningen av skadliga kemikalier i kommunens verksamheter minskar. Vid planering och beslut beaktas värdet av ekosystemtjänster och hållbara dagvattenlösningar utvecklas och tillämpas. Kommunen ökar mängden träd och grönska i tätorterna för att bidra till klimatanpassning, bättre luft och ökad trivsel.

Kulturmiljö

Kulturmiljöerna är en viktig del av Alingsås identitet och attraktionskraft. Alingsås kommun värnar kulturmiljöer så att de fortsätter bidra till stadens och landsbygdens särprägel och samtidigt möjliggör utveckling av kommunen.

Kommunen främjar också ett brett och tillgängligt kulturutbud som stimulerar kreativitet, gemenskap och lokal stolthet.

2.2 Livskvalitet

I Alingsås finns förutsättningar för människor att må bra genom hela livet. Kommunen tar ett gemensamt ansvar för att välfärd och samhällsutveckling sker på ett sätt som inte försämrar möjligheter eller villkor för andra människor eller miljön. Barns rättigheter, enligt barnkonventionen, genomsyrar kommunens arbete och säkerställer att barn och unga har goda uppväxtvillkor och möjlighet att utvecklas.

Jämställdhet, jämlikhet och inkludering

Alla invånare har likvärdiga möjligheter att delta i samhällslivet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. Kommunens nämnder, bolag och verksamheter arbetar systematiskt för att motverka diskriminering och säkerställa rättvis tillgång till service, resurser och inflytande.

Hälsa och välmående

Alingsås kommun verkar aktivt för att främja fysisk och psykisk hälsa hos invånarna. Kommunens nämnder, bolag och verksamheter skapar förutsättningar för meningsfulla aktiviteter för alla åldrar, uppmuntrar till fysisk aktivitet och friluftsliv samt erbjuder ett brett utbud av fritidsaktiviteter i samverkan med föreningslivet och andra aktörer. Kommunen säkerställer att barn och unga får goda uppväxtvillkor och stöd för en trygg och hälsosam utveckling.

Utbildning och meningsfull sysselsättning

I Alingsås ska unga ha goda förutsättningar för att fullfölja sina studier. Fullföljda studier stärker förutsättningarna att etablera sig på arbetsmarknaden, delta i samhällslivet och skapa en stabil och självständig tillvaro.

Alingsås kommun främjar även en inkluderande arbetsmarknad och skapar förutsättningar för att fler personer som står långt ifrån arbetsmarknaden närmar sig reguljär sysselsättning eller annan meningsfull aktivitet. Kommunens insatser bidrar till social delaktighet, egen försörjning och meningsfull vardag för invånarna.

Tillgänglighet

Kommunen säkerställer att alla invånare har tillgång till kommunens tjänster, verksamheter och miljöer. Nämnder, bolag och verksamheter arbetar för ökad tillgänglighet i både fysiska och digitala miljöer och gör kommunens kultur- och naturområden tillgängliga för alla.

Trygghet

Kommunen motverkar och förebygger kriminalitet, organiserad brottslighet och välfärdsbrottslighet genom samverkan med civilsamhället, polisen och andra aktörer. Nämnder, bolag och verksamheter utvecklar attraktiva mötesplatser för unga som stärker samhörighet, inkludering och social hållbarhet. Arbetet bidrar till att alla invånare känner sig trygga i sin vardag och i sitt närområde.

2.3 Experimentlust

Alingsås kommun präglas av nyfikenhet, kreativitet och mod att pröva nya idéer. Nämnder, bolag och verksamheter uppmuntrar till samverkan, nytänkande och innovation i alla delar av kommunens verksamheter och projekt.

Nytänkande och innovation

Innovation handlar om nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Värdet uppstår då en idé omsätts i praktiken och nyttiggörs. Värdet som skapas kan anta många former; ekonomiska, sociala eller miljömässiga. Innovation för kommuner kan handla om att hitta nya och bättre lösningar för att möta samhällsutmaningar, öka effektiviteten samt att skapa värde för invånare, medarbetare och organisation. Innovation förutsätter samarbete med andra aktörer samt strukturella förutsättningar i kommunkoncernen som främjar nytänkande. Alingsås kommunen skapar därför förutsättningar för att våga testa nya arbetssätt, lösningar och teknologier. Lärande från försök och pilotprojekt tas tillvara systematiskt. Nämnder, bolag och verksamheter uppmuntrar medarbetare att föreslå idéer, pröva alternativa metoder och utmana etablerade rutiner när det kan bidra till förbättrad service, hållbar utveckling och ökad effektivitet.

Samverkan och lärande

Kommunen har ett aktivt omvärldsperspektiv och bevakar trender, forskningsresultat och goda exempel både nationellt och internationellt. Nämnder, bolag och verksamheter benchmarkar, drar lärdomar av andra och samarbetar över organisatoriska gränser för att förbättra kommunens tjänster och verksamheter. Genomförda insatser utvärderas utifrån vad som bör fortsätta, vidareutvecklas, ersättas eller avslutas för att stärka hållbarheten.

Invånarna ges möjlighet att påverka och bidra med idéer, och kommunens arbete präglas av öppenhet och dialog som stärker både kvalitet och delaktighet.

2.4 Omställning

Klimatförändringarna innebär redan betydande konsekvenser för människor, djur och naturmiljöer och påverkar befintliga samhällsstrukturer. Alingsås kommun bidrar därför aktivt till minskad klimatpåverkan, hållbar resursanvändning och ökad resiliens.

Kommunens klimatarbete prioriterar insatser för minskade utsläpp, effektiv resursanvändning, stöd till invånare och näringsliv i omställningen samt klimatanpassning för att hantera nuvarande och framtida risker vid ett förändrat klimat.

Kommunens nämnder, bolag och verksamheter arbetar vidare för att skapa en organisation och ett samhälle som är både klimatsmart och robust; med hög beredskap och förmåga att förebygga, hantera samt återhämta sig från samhällsstörningar, kriser och extrema väderhändelser.

Hållbar resursanvändning och begränsad klimatpåverkan

Kommunens miljö- och klimatarbete bedrivs i enlighet med de övergripande ambitioner som fastställts på regional, nationell och global nivå.¹ Kommunens åtgärder säkerställer därmed att lokala insatser understödjer och förstärker dessa målsättningar, med syfte att bidra till den samlade omställningen mot miljömässigt hållbart och klimatneutralt samhälle. Lokalt utgår arbetet från de utmaningar som kommunorganisationen och samhället behöver hantera för att klara omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Kommunen har begränsad rådighet över de största utsläppen inom det geografiska området, såsom hushållens konsumtion och transporter. Tyngdpunkten är därför på åtgärder inom kommunkoncernens direkta ansvar, samtidigt som invånare och näringsliv uppmuntras och stöttas i sin omställning. Nämnder, bolag och verksamheter säkerställer att miljö- och klimatkrav ställs vid större investeringar, inköp, nybyggnation och renovering. Kommunen stimulerar samtidigt återvinning och återbruk, både inom den kommunala organisationen och i samhället i stort. Transporter och resor bidrar till minskad klimatpåverkan genom elektrifiering, klimatsmarta teknologier och hållbara mobilitetslösningar. Kommunens fastigheter drivs med effektiv energianvändning, och produktion samt lagring av förnybar energi främjas. Energieffektivisering och energismarta beteenden uppmuntras för att minska energianvändningen ytterligare. Utöver detta görs insatser för att förebygga avfall i hushåll och kommunens verksamheter och goda förutsättningar för insamling och återvinning finns. Kommunen säkerställer även god vattenkvalitet och ett sparsamt utnyttjande av vattenresurser.

¹ Till 2030 utgår arbetet från Parisavtalet och FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030. Det ska vara i överensstämmelse med målsättningarna inom EU:s Fit for 55 samt Sveriges nationella miljömålssystem med målsättningen om nettonollutsläpp senast 2045. Regionalt är utgångspunkten det regionala klimatmålet om "en fossiloberoende region år 2030".

Ett robust samhälle

Alingsås kommun verkar för ett samhälle som är robust och motståndskraftigt mot både akuta kriser och långsiktiga förändringar. Nämnder, bolag och verksamheter har en hög beredskap, inklusive kontinuitetsplanering, kriskommunikation, samordning och resurstillgång. Beredskap och säkerhetsmedvetenhet genomsyrar hela den kommunala organisationen.

För att vara en motståndskraftig och robust kommun arbetar organisationen för att minska sårbarheter i samhällsviktig verksamhet, skyddar kritisk infrastruktur såsom el, IT och transport samt strävar efter ökad självförsörjning av exempelvis energi.

Vid planering av ny bebyggelse och infrastruktur beaktas framtida klimatförhållanden, och behov av klimatanpassning av befintlig samhällsviktig bebyggelse och infrastruktur utreds och övervägs. I första hand används multifunktionella och naturbaserade lösningar för att minska risker kopplade till klimatförändringar.

2.5 Tillsammans

Genom att arbeta tillsammans - inom kommunkoncernen, med invånare, näringsliv, civilsamhälle och andra offentliga aktörer - skapar kommunen större nytta, bättre service och ett mer hållbart samhälle. Ett inkluderande arbetssätt som bygger på dialog, tillit och gemensamt ansvar stärker demokratin och bidrar till att skapa förståelse, engagemang och delaktighet för en hållbar utveckling i kommunen.

Samverkan inom kommunkoncernen

Kommunens nämnder, bolag och verksamheter arbetar utifrån ett helhetsperspektiv och samverkar för att bidra till en hållbar utveckling. Genom att dela kunskap, erfarenheter och resurser säkerställer kommunkoncernen en effektiv och samordnad service till invånarna.

Samverkan med aktörer inom kommunens geografiska område

Kommunen främjar samarbete med föreningsliv, näringsliv och andra lokala aktörer för att skapa ett starkt och levande samhälle. Samverkan bidrar till att ta tillvara det lokala engagemanget och de resurser som finns i samhället.

Kommunen verkar för att utveckla former för samarbete med civilsamhället samt främjar mötesplatser där företag, föreningar och offentliga aktörer tillsammans kan bidra till lokal utveckling, integration och gemenskap.

Mellankommunal och regional samverkan

Alingsås kommun deltar aktivt i mellankommunalt och regionalt samarbete för att bidra till en hållbar utveckling i Västsverige. Genom samverkan inom områden så som samhällsplanering, klimatomställning, folkhälsa, utbildning, kultur och näringsliv kan kommunen bidra till gemensamma lösningar på övergripande utmaningar.

Kommunen är en aktiv part i regionala nätverk och organisationer och arbetar för att tillvarata Alingsås intressen i ett större geografiskt sammanhang.

Delaktighet för invånare

Alingsås kommun värnar och utvecklar demokratin genom att skapa goda möjligheter för invånarna att vara delaktiga och kunna påverka.

Kommunen främjar också transparens och tydlig information till invånarna för att stärka förtroendet, motverka otillåten påverkan och uppmuntra till engagemang och dialog.

Tillsyn och tillståndsprövning

Kommunens arbete med tillstånd och tillsyn säkerställer att verksamheter inom kommunens geografiska område bedrivs på ett sätt som skyddar miljö, hälsa och samhällsresurser. Genom rättssäkra prövningar, tydliga krav och förebyggande tillsyn bidrar kommunen till att minimera negativa miljö- och samhällseffekter och skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling.

3. Hållbarhetspolicyns funktion och tillämpning

Hållbar utveckling - en del av grunduppdraget

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för att kommunens utveckling sker i enlighet med hållbarhetspolicyn. Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna arbetet och för att återrapportera till kommunfullmäktige. Samtliga nämnder, bolag och verksamheter ska integrera hållbar utveckling i sina uppdrag, och hållbarhetsperspektivet ska ingå i kommunens budgetprocess, planering, uppföljning och genomförande.

Ett tydligt ledarskap och kontinuerlig kompetensutveckling säkerställer att hållbarhetsfrågorna genomsyrar organisationen. Kommunens insatser ska i första hand riktas mot områden där den kommunala organisationen har faktisk rådighet och där åtgärder kan ge långsiktiga sociala, miljömässiga och ekonomiska förbättringar för kommunen som helhet.

Genom att tillämpa hållbarhetspolicyn bidrar Alingsås kommun även till uppfyllelsen av regionala, nationella och globala hållbarhetsmål.

Hållbarhetspolicyn anger vad men inte hur

Målområdena i Hållbarhetspolicyn beskriver kommunens viljeriktning och hur fokusområdena ska tolkas för att hållbarhetsarbetet ska leda till att kommunen når Vision 2040.

Policyn identifierar viktiga områden för utveckling och prioritering, men anger inte hur målen ska uppnås eller hur arbetet ska omsättas i konkreta åtgärder, projekt eller aktiviteter. Det är nämnder och styrelser som avgör hur de ska arbeta för att bidra till att kommunen som helhet närmar sig ambitionerna i hållbarhetsinriktningarna.

4. Framdrift och uppföljning

Budget

Kommunens förtroendevalda tar varje år fram en budget som uttrycker den politiska viljeinriktningen. Utifrån denna budget fördelas kommunens resurser mellan de olika nämnderna. Budgeten ger nämnderna förutsättningar att omsätta tilldelade resurser till förflyttningar inom olika områden.

Hållbarhetspolicyn är utformad så det finns utrymme för kommunens förtroendevalda att avgöra ambitionsnivå, takt och viljeinriktning över tid.

Genomlysningar

I sina årliga genomlysningar, inom ramen för uppföljningen av grunduppdraget, ska nämnderna analysera hur hållbarhetsaspekterna kan utvecklas och stärkas. Detta innebär att nämnden ska granska sin verksamhet utifrån grunduppdraget och bedöma hur hållbar verksamheten är. Analysen ska baseras på relevanta nyckeltal som belyser verksamhetens påverkan, både positiv och negativ. Utifrån denna analys ska varje nämnd identifiera vilka förändringar som behöver genomföras för att stärka en hållbar utvecklingen i riktning mot Vision 2040.

Bolagens planering och uppföljning

De kommunala bolagen ansvarar för att integrera hållbarhetspolicyn i sin löpande verksamhet genom att säkerställa att dess inriktningar återspeglas i den ordinarie planeringen, beslutsfattandet och uppföljningen. Detta innebär att policyn ska beaktas vid strategiska vägval, budgetarbete, verksamhetsplaner och rapportering, samt att resultaten kontinuerligt följs upp och redovisas. De kommunala bolagen ska inkludera sin hållbarhetsredovisning i årsbokslut.

Styrdokument

Kommunkoncernen har olika typer av styrdokument för att driva utvecklingen inom olika områden. Varje nämnd och styrelse ansvarar för att ta fram och genomföra strategier, handlingsplaner och riktlinjer etc. utifrån behov inom sitt verksamhetsområde - exempelvis inom trygghet, digitalisering, suicidprevention och klimatomställning.

Dessa styrande dokument kompletterar Hållbarhetspolicyn genom att konkretisera de åtgärder som ska genomföras på kortare sikt. De bidrar till att förverkliga målområdena i Hållbarhetspolicyn och ska alltid beakta Vision 2040 som övergripande ledstjärna.

Uppföljning

För att säkerställa att kommunkoncernens hållbarhetsarbete bedrivs i enlighet med fastställda ambitioner och långsiktiga strategiska mål ska en strukturerad och återkommande uppföljning genomföras.

Uppföljningen omfattar samtliga verksamheter inom koncernen och baseras på indikatorer som möjliggör en systematisk bedömning av resultat och utveckling. Redovisning sker i samband med årsredovisningen, där indikatorernas utfall analyseras och sammanställs för att ge en övergripande bild av hur väl kommunen närmar sig de inriktningar som anges i Hållbarhetspolicyn och Vision 2040. Denna process utgör ett centralt styrinstrument och säkerställer att kommunens hållbarhetsarbete fortlöpande kan utvärderas, justeras och utvecklas i enlighet med beslutade mål och inriktningar.

Utöver uppföljningen av Hållbarhetspolicyn på en övergripande nivå så följs tematiska/verksamhetsspecifika styrdokument så som handlingsplaner upp löpande. Under policyns giltighetstid kan nya styrdokument tillkomma och befintliga upphöra att gälla, i takt med utvecklingen inom respektive område.